

FRIDECZKY KATALIN

A kör bezárul

Féltem visszamenni abba a lakásba. Pedig addigra a lányom már elta-
karította a nyomokat. A bútorokat a helyére tologatta, az üvegszilánkokat
felseperte, és mindenhol eltüntette a vérfoltokat. Megkímélt attól,
hogy szembesülnöm kelljen a látvánnyal. Vidéken voltam a támadás ide-
jén. Anya egyedül élt. Lassan állt össze a kép. A folyosórács feltépve.
Léptek dobognak lefelé a lépcsőn. Anya véresen fekszik a küszöbön. A
szomszédok a zajra futottak össze. Maguk se tudták, mihez kapjanak leg-
előbb. Fussanak a betörő után, vagy anyát élesztgessék. Még látták, amint
a betörő átfut az udvaron. Utolérni semmi esély. Aztán hívták a mentő-
ket, rendőrséget, értesítették a lányomat. Anya egyedül élt. Vidéken vol-
tam a támadás idején. A hírre visszajöttem a fővárosba, de Anyát már
csak másnap kaptam meg, amikor kiengedték a kórházból. Két mentős
hozta hordszéken. Szegénykém, nem elég, amit elszenvedett, még oda is
ütötték a karját a kapuhoz. Csak felszisszent. Én már reggel óta ideges-
kedtem, mikor hozzák már? Óránként telefonáltam a kórházba, ahol
mindig azt mondták, hogy már úton van. Egész nap étlen-szomjan furi-
kázták többedmagával a városban, míg mindenkit le nem pottyantottak a
lakcímén. Anyát estefelé hozták meg. Kicsi, riadt madárka, talán még fel
sem ocsúdott a sokkból. Borraivalót adtam a mentősöknek, pedig vigyá-
zatlanok voltak, odaütötték anya karját a kapuhoz a hordszékkal. Éppen
elegendő volt neki, amit elszenvedett. Csak felszisszent.

Anya folyton azon izgult, nehogy otthon érje a halál. Félt, hogy az
unokájának abban a lakásban kell majd laknia, ahol ő meghalt, és ez rossz
lesz neki. Vigyetek kórházba, ha látjátok, hogy a végét járom, aggodal-
maskodott néha. Nem akarok itthon meghalni! Vagy lehet, hogy eladja-
tok ezt a lakást, esetleg albérlőket fogadtok és nem is Vera fog itt lakni?
Ne izgulj, Anya, intettem le minden alkalommal, ezzel még ráérünk fog-
lalkozni. A temetése körül is ellentmondó utasításokat adott. Néha azt
szerette volna, ha az édesanyja mellé temetjük, de aztán eszébe jutott,
hogy akkor nekünk kéne a sírját ápolni, azt meg nem akarta, hogy halála
után is úgymond a terhünkre legyen. Ilyenkor inkább mégis a hamvasztás
mellett döntött. Mosolyogtam rajta, és biztosítottam afelől, hogy örökké

fog élni. Ha megtudom, hogy meghalsz, agyoncsaplak, viccelődtem vele. Ez az *agyoncsapás* közszájon forgott a családban. Anyának ugyanis olyan hosszú életrajza volt, hogy csaknem körbefonta a hüvelykujját. *Magát úgy kell agyoncsapni*, mondták a jósnők, amikor megnézték a tenyerét. Örültünk, hogy Anyát ilyen jó fából faragták és nem foglalkoztunk a halál gondolatával. Embert nem láttam, aki ennyire szeretett volna élni! Mint egy kisgyerek, úgy ujjongott reggelenként, mikor új napra ébredt. Elkészítette a reggelijét, mely pirítósból és tejeskávéból állt, majd rendbe szedte a lakást és leült tévézni, vagy keresztretjévenyt fejteni. Ebédre rendszerint tejes puliszkát evett. Egyebet csak akkor főzött, ha meglátogattuk. Én általában délután jártam dolgozni, előtte néha beugrottam hozzá ebédre. Terített asztal várt és huncut mosoly, ami mögött megint valami új ételkreáció lapult. Én szeretem az egyszerű ételeket, Anya viszont állandóan újított. Amikor szóvá tettem, minék cifrázza a paprikás krumplit, amikor az úgy jó, ahogy van, Anya azzal mentegetőzött, hogy csak jót akart. Anya, ne akarjál jót, telefonáltam rá néha ebéd előtt. Mindig jobban akartam tudni, mi jó neki, mint ő maga. Anya, minék mosol itthon, miért nem viszed a Patyolatba, legalább az ágyneműt? Hogyisne, hogy elszagassák, megszurkítsék! Ne törődj te ezzel, nekem nagyon jó kis technikám van, nem megerőltető se a mosás, se a kicsavarás. Anya nem használt mosógépet. Amikor elköltöztünk, otthagytuk nála a mosógépet, de ő csak arra használta, hogy rátegye a lavórt. Kézzel mosott. Meg kell hagyni, sokkal fehérebbek voltak a fehérneműi, mint az enyéme, amiket becsaptam a gépbe vegyesen, ahogy puffant. Anya imádott mosni. A pófáskája is olyan lett öregségére, mint egy kis mosómedvéé. Falun nőtt fel, a vízért a kútra kellett járni, folyó meleg vízzel leginkább már csak Pesten találkozott. Akkor aztán nem győzött pancsikolni. Azt sem értettem, miért mászkál le-föl a harmadikról, befizetnének helyette a csekket, be is vásárolnánk, esetleg megrendelhetné a hazaszállítást. Ő azzal érvelt, hogy ez neki feladat, tevékenység és ne akarjam korlátozni. Különben is látni akarja, mit vesz, néha ott jutnak eszébe a dolgok a boltban, amikor meglátja őket. A konyhaablakból rálátni az iskolára, ahol most Idősek Klubja működik. Folyton kapacitáltam Anyát, menjen le néha, legyen társaságban, vegyen részt az általam érdekesebbnél érdekesebbnek ítélt programokon. Dehogyan megyek én csupa vénasszony, vénember közé, csattant föl Anya, semmi szükségem rájuk! Engem boldoggá tesz, ha kinézek az ablakon és látom, milyen szépen megfesti az eget a naplemente. Ezt az egyet én is irigyeltem tőle. Ahol mi lakunk, nem látni a naplementét. Én pedig rabja vagyok a Napnak. Dédelgetett és soha meg nem való-

sult álmodom, hogy elindulok, folyton a nappal szembe és ha beesteledik, bezörgetek az első házba szállást kérni. Lehet, hogy a XIX. században ez még működött volna, Petőfi korában, de manapság ez már csak illúzió. Anya imádott ábrándozni, mi lenne, ha nyernék a lottón, mit vennék a pénzen, hová utaznánk. Ehhez képest sose játszott és az ország határán túl is csak párszor járt. Egyszer együtt utaztunk Olaszországba. Én egy versenyen vettem részt és magammal vittem Anyát. Az úton végig frászolt, mi lesz, ha lekéssük a vonatot, mi lesz, ha nem kapunk szállást, mi lesz, ha nem találunk oda? Egész életében emlegette ezt az utat és sóvárgott, hogy bárcsak még egyszer elmennék oda együtt.

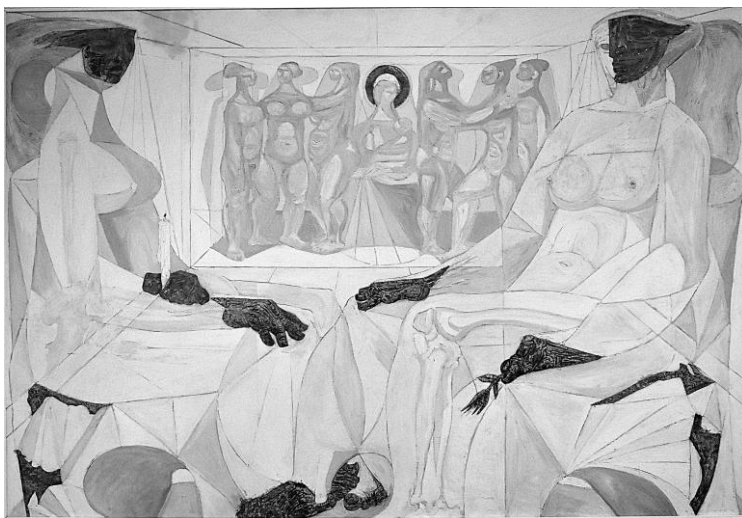
Féltem visszamenni abba a lakásba. Anya halála óta csak egyszer voltam ott, amikor átnéztük a holmiját és pár apróságot kegyeletből megtartottunk. Akkor ott volt a rokonság is, nem értem rá gondolkodni, hogy jó-e nekem itt most vagy nem. Alighanem tartott még a sokk, amit Anya halála okozott. A lélekjelenlét tartott össze. Csak az elintéznivalók lebegtek a szemem előtt. Anya élvezte, hogy semmije nincs. Legalább nem lesz veszekedés a hagyatékon, mondta. Pedig lett. Még azon a kevésen is képesek voltak hajba kapni. A legtöbb dologtól meg kellett válnunk, a bútorok öregek voltak és értékesíthetetlenek. A könyveket, miket ezerszer is újraolvasott, elajándékoztattuk vagy kihordtuk lomtalanítás alkalmával az utcára. Egy-egy igényesebb lomizó százasával pakolta fel a kordéjára. A szétszórta lapokat még napok múlva is hordta a szél. Elképzelem Anyát, amint cerberusként védelmezte volna minden kis rongyát, kacatját és szépen visszavitte volna a lakásba. Semmit sem engedett volna kidobni. Ma sem tudom, jól tettük-e, hogy kiürítettük a lakást. Most albérlők laknak ott. Vera jár hozzájuk elszámolni havonta. Én még a környékét is elkerülöm annak a lakótelepnek, mert valahányszor arra járok, mintha a szívemet hasogatnák. Mindenhol Anya emléke sajdul belém.

Féltem visszamenni abba a lakásba. Most mégis itt lakom újra. Ahol felnőttem. Hazajöttem, Anya!

Hányszor csábítgatott, gyere haza kislányom! Nem szerettem ezt hallani. Úgy hangzott, mintha tévelyegnék, és nem tudnám, hol az igazi helyem. Hiába mondtam neki, hogy az én otthonom már a férjem mellett van. A házasságomat kezdettől tévedésnek ítélte. Hazavárt. Szent meggyőződése volt, hogy az otthonom ott van, ahol ő. Egész életemben az *anyát* kerestem. Idősebb, de akár fiatalabb nőkben. Még magamban is. Bárkit elfogadok bölcsebbnek, erősebbnek, mint én vagyok. Sokszor a gyerekeket is úgy hívom, mama. Anya máig nem eresztett ki magából. Lám, valóban visszatértem hozzá. Mi több, a bőrbe bújtam és az életét

élem. Igaz, hogy ő nem sörözött esténként, magányosan, mint most én. Anya nem ivott. Csak velünk. Olyankor kipirult és nevetős lett. Anya, ne igyál többet, mert agresszív leszel, cukkoltam. Nem leszek agresszív, add csak ide azt a poharat, ne beszélj! Ezen jól elhuzakodtunk. Anyának volt egy kis moka pohara. Vastag falú, hőálló üveg. Valaha a szimplát adták benne. Ma már nem csinálnak ilyet. Minden lakásba magammal vittem. Most is itt van, *a kis pohár*. *A kis pohárnak története van*. Egyszer a Miska sógor leitatta kislány anyukámat a lakodalomban. Mindig csak egy pici bort töltött a *kis pohárba*, mert tetszett neki, hogy anyukám olyan mókás lesz tőle. Másnap aztán volt fejfájás, meg szédülés! Te kis pohár, te kis pohár, miért rúgattál be engem? – szidta meg kislány anyukám a poharat. Érdekes dolog ez az ivás. Nálunk nem volt szokásban. Apám nem ivott. Még a férjemmel sem volt hajlandó koccintani, pedig az oroszok szemében ez valóságos sértés. A férjem sem ivott. Aztán mégis alkoholista lett belőle. Apám is rákapott a borra a második, harmadik asszony mellett, nem győzték dugdosni előle, meg fölvezetni. Én tudok inni is, meg nem inni is. Bármikor fölhagyok az ivással, hangoztatom. Ezt ugyan még nem állt módomban bebizonyítani, ugyanis minden nap iszom. Ne igyál, kislányom, mondja Anya. Leintem és elhessegetem. Én tudom!

A lányom azt mondja, Anya, ledolgoztad az életedet, végigfutottad a pályádat, fölneveltél, miért ne innál, igyál csak nyugodtan! Hallgatok rá. Most ő az anyám.

Szabó Gyula: *In memoriam Mama*